

OBSAH

Slovo úvodem	11
Seznam zkratk	12

I. EVROPSKÁ INTEGRACE A VZNIK EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ.

EVROPSKÁ UNIE	15
1. Politické a ekonomické předpoklady evropské integrace po druhé světové válce	15
2. Nová metoda integrace: nadstátnost	17
3. Vznik a vývoj Evropských společenství. Stadia integrace	18
a) Vznik tří Společenství	18
b) Další vývoj Společenství	19
c) Evropská společenství a Evropská unie	21
4. Povaha a právní postavení Společenství	23
a) Nadstátnost (supranacionalita)	23
b) Vymezení pravomocí	25
c) Principy subsidiarity a proporcionality	27
5. Právní subjektivita Společenství. Rozpočet	30
6. Další evropské ekonomické organizace. Evropský hospodářský prostor	31
a) Evropská organizace pro hospodářskou spolupráci, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj	31
b) Evropské sdružení volného obchodu (ESVO)	32
c) Evropský hospodářský prostor (EHP)	34
d) Evropská banka pro obnovu a rozvoj	34

II. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ

A EVROPSKÉ UNIE	36
1. Evropská komise	37
a) Složení	78
b) Pravomoci	40
c) Reforma z r. 2000	41
2. Rada Evropské unie	42
a) Složení	23
b) Pravomoci	43
c) Hlasování v Radě	43
d) Výbor stálých zástupců	45
e) Reforma z r. 2000	45
3. Evropský parlament	46
a) Vývoj	46

b) Složení.....	47
c) Pravomoci.....	48
4. Evropská rada.....	50
5. Evropský soudní dvůr.....	51
a) Složení a činnost.....	51
b) Pravomoci.....	52
6. Soud první instance.....	53
a) Složení.....	53
b) Pravomoci.....	53
7. Účetní dvůr.....	54
8. Evropská centrální banka.....	54
9. Další pomocné orgány.....	54
a) Hospodářský a sociální výbor.....	54
b) Výbor regionů.....	55
c) Výbor pro zaměstnanost.....	55
10. Evropská investiční banka.....	55
III. PRÁVNÍ SYSTÉM SPOLEČENSTVÍ – PRAMENY A NORMOTVORBA ...	57
1. Pojem práva Evropských společenství a práva Evropské unie.....	57
2. Akty členských států (právo primární).....	60
a) Zřizovací smlouvy.....	60
b) Subsidiární smlouvy.....	62
c) Akty zástupců členských států.....	63
3. Akty orgánů Společenství (právo sekundární).....	63
a) Druhy aktů Společenství.....	63
b) Legislativní pravomoci Společenství.....	65
c) Delegace pravomocí.....	67
d) Formální náležitost aktů Společenství.....	68
4. Postup při přijímání aktů Společenství (procedura legislativní činnosti).....	69
a) Úvodní poznámky.....	69
b) Postup podle článku 251 (189b).....	70
c) Postup podle článku 252 (189c) (tzv. kooperační procedura).....	71
d) Publikace a notifikace.....	72
e) Použití jednotlivých uvedených procedur.....	75
5. Akty smíšené povahy.....	76
6. Obecné zásady právní.....	77
7. Evropský soudní dvůr jako tvůrce práva – právní povaha jeho rozhodnutí.....	78
a) Úvodní poznámky.....	78
b) Od interpretace k „tvorbě“ práva.....	79
c) Závěry.....	82

IV. APLIKACE PRÁVA SPOLEČENSTVÍ.....	84
1. Zásada přímého účinku.....	85
a) <i>Pojem.....</i>	85
b) <i>Přímý účinek z hlediska obsahu (konstrukce) normy.....</i>	86
c) <i>Přímý účinek z hlediska platnosti, resp. účinnosti.....</i>	87
d) <i>Jednotlivé prameny práva z hlediska přímého účinku.....</i>	88
2. Princip nadřazenosti (primátu) práva Společenství.....	95
3. Aplikace práva Společenství. Pravomoci Soudního dvora.....	99
a) <i>Úvodní poznámky.....</i>	99
b) <i>Porušení práva Společenství ze strany členského státu.....</i>	100
c) <i>Porušení práva Společenství ze strany orgánu Společenství.....</i>	102
d) <i>Porušení práva Společenství ze strany jednotlivce.....</i>	102
e) <i>Komise jako aplikující orgán a její kontrolní pravomoc.....</i>	103
f) <i>Soudní dvůr jako aplikující orgán.....</i>	106
g) <i>Soud první instance jako aplikující orgán.....</i>	113
h) <i>Řízení před národními soudy členských států.....</i>	114
i) <i>Prejudiciální řízení (řízení o předběžné otázce).....</i>	114
j) <i>Následky porušení práva ES členským státem – shrnutí.....</i>	124
V. ZÁKLADY SPOLEČENSTVÍ. JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH.....	126
1. Od celní unie k jednotnému vnitřnímu trhu.....	126
2. Volný pohyb zboží.....	128
a) <i>Základní pojmy.....</i>	128
b) <i>Zákaz ukládání cel a jiných dávek s obdobným účinkem uvnitř Společenství.....</i>	130
c) <i>Společný celní tarif navenek.....</i>	132
d) <i>Zákaz kvantitativních omezení dovozu a vývozu uvnitř Společenství a opatření s obdobným účinkem.....</i>	132
e) <i>Duševní vlastnictví.....</i>	144
f) <i>Zákaz daňové diskriminace.....</i>	153
g) <i>Státní monopoly komerční povahy.....</i>	155
h) <i>Regulace státních podpor.....</i>	155
3. Volný pohyb osob a služeb.....	161
a) <i>Úvodní poznámky.....</i>	161
b) <i>Zákaz diskriminace podle státní příslušnosti.....</i>	164
c) <i>Kategorie ekonomicky činných osob a volný pohyb služeb.....</i>	165
d) <i>Volný pohyb pracovníků.....</i>	165
e) <i>Svoboda usazování (podnikání) osob vykonávajících tzv. nezávislou činnost.....</i>	170
f) <i>Volný pohyb služeb.....</i>	173
g) <i>Občanství EU.....</i>	178
4. Pracovněprávní aspekty volného pohybu osob.....	179
a) <i>Zákaz diskriminace podle pohlaví.....</i>	179

b) Odměňování za práci.....	181
c) Postavení v zaměstnání.....	182
d) Nepřímá diskriminace.....	183
e) Pracovní právo.....	185
5. Sociální zabezpečení.....	188
6. Právo obchodních společností.....	189
a) Úvodní poznámka.....	189
b) Veřejnost a průhlednost činnosti společností.....	191
c) Nové formy společností ve Společenství.....	192
7. Úprava soukromoprávních vztahů v rámci vnitřního trhu.	
Evropské soukromé právo.....	193
a) Evropský právní prostor v oblasti soukromého práva.....	193
b) Překážky vnitřního trhu v oblasti soukromého práva.....	294
c) Úprava soukromoprávních vztahů v rámci právního systému Evropských společenství.....	195
d) Jednotlivé oblasti úpravy, spadající do pravomoci Společenství....	197
e) Zhodnocení úpravy soukromoprávních vztahů v právu Společenství.....	198
f) Úprava soukromoprávních vztahů mimo systém práva ES.....	199
g) Právní úprava soukromoprávních vztahů s mezinárodním prokem vznikajících v rámci jednotného vnitřního trhu. Římská úmluva o právu rozhodném pro závazkové vztahy.....	201
h) Překonávání teritoriálního omezení justice.....	202
8. Volný pohyb kapitálu.....	205
9. Schengenské dohody.....	207
a) Východiska a první Schengenská dohoda.....	207
b) Druhá Schengenská dohoda (Schengenská úmluva).....	209
VI. HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ.....	214
1. Úvod.....	214
2. Zákaz určitých dohod mezi podniky, rozhodnutí sdružení podniků a jednání ve shodě.....	214
a) Základní ustanovení.....	214
b) Výjimky z hlavní zásady.....	217
3. Zákaz zneužívání dominantního postavení.....	219
4. Slučování (fúze) podniků.....	221
a) Úvodní poznámky.....	221
b) Právní úprava slučování podniků (nařízení č. 4064/89).....	222
5. Aplikace ustanovení o hospodářské soutěži.....	226
a) Pravomoci a povinnosti Komise.....	226
b) Soudní přezkoumatelnost rozhodnutí Komise.....	229
VII. OBECNÉ OTÁZKY SBLIŽOVÁNÍ (HARMONIZACE) VNITROSTÁTNÍHO ZÁKONODÁŘSTVÍ ČLENSKÝCH STÁTŮ.....	230

VIII. HOSPODÁŘSKÁ A MĚNOVÁ UNIE	234
1. Ekonomické základy měnové unie	234
2. Cesta k měnové unii před Maastrichtem	236
3. Evropský měnový systém	236
4. ECU (European Currency Unit)	237
5. Mechanismus směnných kursů (MSK).....	237
6. Praktické fungování EMS a zhroutení MSK v roce 1993.....	238
7. Jednotná měna euro a Evropská centrální banka	238
8. Právní problémy spojené se zavedením jednotné měny	242
IX. SPOLEČNÁ OBCHODNÍ POLITIKA (NAVENEK)	244
1. Charakteristika společné obchodní politiky Společenství. Jednotný celní tarif	244
2. Jednotná dovozní pravidla.....	246
3. Jednotná pravidla pro vývoz	248
4. Zvláštní pravidla pro obchod s některými komoditami.....	249
X. DAŇOVÁ POLITIKA SPOLEČENSTVÍ. SBLIŽOVÁNÍ PRÁVA VE FISKÁLNÍ OBLASTI.....	251
1. Ekonomický a právní rámec	251
2. Nepřímé daně.....	253
a) <i>Změny v daňovém systému. Daň z přidané hodnoty</i>	253
b) <i>Jednotný vnitřní trh a zrušení hraničních kontrol</i>	255
c) <i>Zvláštní spotřební daně</i>	226
3. Přímé daně.....	257
4. Závěry.....	258
XI. PRÁVNÍ ÚPRAVA VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK.....	259
1. Úvodní poznámky	259
2. Jednotlivé typy veřejných zakázek	261
XII. OCHRANA SPOTŘEBITELE	263
1. Úvodní poznámky	263
2. Ochrana zdraví a bezpečnosti spotřebitele.....	264
a) <i>Směrnice o odpovědnosti za výrobek</i>	264
b) <i>Směrnice o všeobecné bezpečnosti výrobků</i>	265
c) <i>Směrnice o bezpečnosti spotřebitele ve zvláštních případech</i>	266
d) <i>Směrnice týkající se potravin</i>	266
3. Ochrana ekonomických zájmů spotřebitele. Zvláštní problémy spotřebitelských smluv	267
XIII. VÝVOJ EVROPSKÉ UNIE: MAASTRICHT, AMSTERODAM, NICE	270
1. Přínos Maastrichtské smlouvy o Evropské unii.....	270
a) <i>Zřízení Evropské unie</i>	270
b) <i>Evropská unie v polovině 90. let</i>	272

2. Od volného pohybu pracovníků k evropskému prostoru svobody, bezpečnosti a spravedlnosti	274
a) <i>Stav před Amsterdamem</i>	274
b) <i>Nová úprava v Amsterdamské smlouvě</i>	276
3. Unie a občan	278
a) <i>Sociální politika a zaměstnanost</i>	279
b) <i>Další ustanovení</i>	280
4. Účinná a soudržná společná zahraniční a bezpečnostní politika ..	280
5. Užší spolupráce (flexibilita)	281
a) <i>Úvodní poznámka</i>	281
b) <i>„Flexibilita“ před Amsterdamem</i>	281
c) <i>Užší spolupráce v Amsterdamské smlouvě</i>	282
6. Politická unie a institucionální výstavba	283

XV. NEKOMUNITÁRNÍ PRÁVO EU. PRÁVNÍ ÚPRAVA

2. A 3. PILÍŘE

1. Druhý pilíř EU: Společná zahraniční a bezpečnostní politika ...	286
a) <i>Společná zahraniční a bezpečnostní politika obecně</i>	286
b) <i>Právní nástroje uskutečňování společné zahraniční a bezpečnostní politiky EU</i>	286
c) <i>Specifické otázky obrany</i>	287
d) <i>Institucionální rámec společné zahraniční a bezpečnostní politiky</i>	288
2. Třetí pilíř EU: justiční spolupráce v trestních věcech	289
a) <i>Intenzivnější spolupráce mezi členskými státy – právní nástroje EU</i>	289
b) <i>Ochrana finančních zájmů ES</i>	291
c) <i>Evropský zatýkací rozkaz</i>	
3. Ochrana lidských práv v EU	291
a) <i>Reakce na porušování lidských práv</i>	292
b) <i>Charta základních práv EU</i>	293

XVI. ČESKÁ REPUBLIKA JAKO PŘIDRUŽENÝ STÁT

1. Přehled smluvní úpravy vztahů mezi Československem, Českou republikou a Evropskými společenstvími	296
2. Přehled obsahu Evropské dohody o přidružení ČR	299
3. Příprava ČR na vstup do ES (EU). Aproximace práva	300

PŘÍLOHA

Chronologický přehled výstavby evropské integrace, zejména vývoje Evropských společenství a Evropské unie	303
---	-----